

سرائیکی

لوک قصے

اشرف بزدار

انڈس پبلیکیشنز دیرہ غازی خان

داتا دیش ریکارڈ کمپنی
پرائیویٹ لمیٹڈ

پاکستان

سپرنٹنڈنٹ
۱۹۷۰

سرائیکی
لوک قصے

اشرف بزدار

انڈس پبلیکیشنز دیر غازیخان

حقوق بحق مصنف راکھویں

اشرف بزدار۔ بستی بزدار۔ تحصیل تونڈ	مرتب
پہلی جنوری ۱۹۷۹ء	پہلی واری
۵۰۰	تعداد
انڈس پبلیکیشنز ویرہ غازی خان	ناشر
ایجاز ڈیروی (کاتب سرانجی)	کتابت
چار روپے	قیمت
بہار و پرنٹنگ پریس ملتان	چھاپہ خانہ

ملن دا پتہ

- ۱۔ انڈس پبلیکیشنز ویرہ غازی خان
- ۲۔ دبستان سحر۔ صدر بازار۔ ویرہ غازی خان
- ۳۔ پیرا ماؤنٹ نیوڈ کارنر۔ فریدی بازار نزد اڈاجی۔ ملتان
- ۴۔ پاپولر کتاب گھر تولنسہ شریف
- ۵۔ حجازیہ کتب خانہ تولنسہ شریف
- ۶۔ عزیزتہ بک سٹال جام پور

بابائے سرائیکی

حضرت خواجہ غلام فریدی سے نال

فہرست

لاٹاں
قصے واقصہ
اشرف بزدار
محمد اسلم رسولپوری

قصے
(رومانی قصے)

۱- سستی پنوں واقصہ
۲- پیر رانجے واقصہ
۳- مرزا صاحبان واقصہ
۴- سہتی مراد واقصہ
۵- سستی راول واقصہ
(عام قصے)

۶- سیف الملوک واقصہ
۷- آجڑی واقصہ

- ۳۶ - ۸ - شاعر شہزادی واقصہ
 ۳۷ - ۹ - روشن ضمیر واقصہ
 ۳۸ - ۱۰ - تانگ واقصہ
 ۴۰ - ۱۱ - لعل شہزادی واقصہ

پالیں کیتے
 (منظوم قصے)

- ۵۴ - ۱۲ - جام چوہی واقصہ
 ۵۲ - ۱۳ - قصہ ست اپہا
 ۵۶ - ۱۴ - قصہ قصیدی
 ۵۸ - ۱۵ - کاکہ واقصہ

نثری قصے

- ۵۹ - ۱۶ - کال لالی واقصہ
 ۶۰ - ۱۷ - مانی پڑھری واقصہ
 ۶۳ - ۱۸ - شیخ چلی واقصہ

لاٹال

لوک قصے کہیں علاقے دی تہذیب - ثقافت تے
تمدن دے ڈاڈھے سوہنے ترجمان ہوندن - انھاں قصیاں
وہج اوں علاقے دے رہن والیں وی انسان دوستی،
محبت و ہج استقامت، وعدہ و فائی تے بہادری دا
اظہار ہوندے۔ بعض قصے محض قصے نئیں ہوندے بلکہ
اوسکھل اخلاقیات دا سبق ہوندن۔ بعض وہج مزاحیہ
رنگ تھکے ہوئے روحاں کیتے تسکین دا باعث
بڈھے۔ لوک قصے وڈی چھوٹی کیتے برابر دلچسپی
دا سامان رکھدن۔

ایتویں اے سرائیکی لوک قصے وی اپنے
علاقے دی عظیم روایات دے حامل ہن۔ رات کوں
تھک بار کے مزور، جٹ تے بے محنت کش چیرھے
کٹھے پھیندن تے سارے ڈیشہہ دی گزری واپائی
دے بعد لوک قصیں دا دور چلے اتے سٹن
والے نہ تھکدن تے نہ آپاسی ڈیندن توڑے جو

قصہ ڈبے ویسے توڑیں لگاؤ بنے۔ اسے ڈبیں کہتے روحانی
غذاتے پالیں کہتے رندر دی دوا داکم ڈبیشن۔

افسوس ایہ ہے جو سہراٹیکلی ایڈیشن اس پاسے
کوئی توجہ نہ ڈبے کے ثقافت دسے اس شاندار سرمائے
نال نا انصافی کہتی اسے۔ ایہ صورت حال محسوس کریندیں
ہوئیں ہیں کچھ قصیں کوں اس کتاب و ترح بچھا کرن دی
کوشش کہتی اسے۔ چیرھے ساڈے غلامے و ترح مشہور
نے مقبول بنی۔

اتھال اسے آکھیا و ترح سبگرے جو قصہ ہوں
سارے بن اتے اتھال و چون کافی سارے کتاب و ترح کہتیں
نال اس بارے و ترح عرض اسے جو ہزاراں سال پرانی
اس زبان دا اسے تلا اثاثہ اسے جو صرف قصیں دسے
موضوع نے ای ہک وڈی ساری کتاب بنی سبگری اسے
پیر و سائل دی کمی و وجہ کنوں اس وقت میں اتلا کھڑا
کر سبگرا ہم۔ تاں وی جیکر قارئین کرام حوصلہ افزائی کہتی
تاں اتلا ایڈیشن خاطر خواہ و دھارے نال پیش کیا ویسی
آخر و ترح جیکر میں سائیں محمد اسلم سولپوری تے
سائیں اعجاز ڈیر وی دا شکریہ ادا نہ کراں تاں اسے
احسان فراموشی ہوگی۔ کیوں جو میڈیے انہیں ڈوہیں
سنگتیں اس کتاب دی اشاعت و ترح میڈیے نال غلام
تعاون کہتے۔ امید ہے جو اسے ادنیٰ کوشش قارئین دی طرفوں
حوصلہ افزائی دا باعث بنسی۔

اشرف بزرگ

قصے واقصہ !

ادب دی تاریخ دے مطالعے دے بعد ایسے کالج
 سامنے آندی اے جو لوک قصے ہمیشہ کنوں دینا دے ہر حقے وچ
 مقبول رہن۔ انھیں دی مقبولیت کہیں طبعے تاہیں محدود نہیں
 رہی بلکہ ان پڑھ نئے پڑھ لکھے بڑوہیں ہستیاں دے لوک
 انھیں قصیں نال دلچسپی گھنڈے رہن۔ ایلوہہ اے جو
 ان دے ترقی یافتہ دور وچ وی ایسے قصے بہوں پسند کیتے
 ویندن تے تقریباً دینا دے ساریں وڈیں زباناں وچ انھیں
 قصیں دے شہوتے اکھیں وی تعداد وچ چھیدے پین۔
 لوک قصے دراصل کہیں قوم وی سماجی تے معاشرتی
 زندگی دا عکس ہوندن۔ لوک قصیں دے حوالے نال کہیں قوم
 دا مزاج متعین تھی سگدے۔ چونکہ ایسے قصے اکثر اوقات لوکیں
 دے جذبات تے خواہشات دا عکس ہوندن ات واسطے انھیں
 وچ بہوں ساریاں مافوق الفطرت کالھیں وی شامل تھی ویندن
 لوک قصے کہیں زباناں وچ وی کیوں نہ ہوں انسان
 دے بنیادی مشترکہ جذبات دے سرچشیں کنوں جنم گھنڈن

ات واسطے ایہ مقامی جغرافیائی پابندیوں بالترتیب کر رہے ہیں
 تقریباً ساری دنیا دسے لوکیں دی دلچسپی واسطے مان مہیا کریندین
 عام طور تے انسانیں دسے مختلف کارنامے، بشر
 دسے خلاف لڑائی۔ بھلائی واسطے قربانی دا جذبہ، کہیں ظلم دا
 بدلہ تے عقلمندی دسے غیر معمولی واقعے مشہور تھی کر رہے ہولے
 ہولے لوک قصیں و توح تبدیل تھی ویندن۔ بعض اوقات انھیں
 لوک قصیں دسے پھپھوں تاریخی حقیقتاں وی لکیاں ہویاں
 ہوندن۔ جیڑھیاں وقت دسے نالی نال ہک ملک کنوں بے
 ملک ڈو سفر کریندین ہویاں اپنی اصلیت کھو بہندین تے
 لوک قصیں و توح تبدیل تھی ویندن۔

جدید تحقیق نال ایہہ گالہ ثابت تھی اے۔ جو
 بعض لوک قصے جیڑھے کہیں خاص ملک نال وابستہ سمجھے ویندن
 حقیقتاً اول ملک دسے نہیں ہوندے بلکہ بہوں قدیم زمانے
 وچ انسانیں دی ہجرت نال ایہہ قصے وی سفر کریندے
 رہن۔ تے ڈو جھے ملک و توح اول قوم دسے مزاج تے
 نفسیات مطابق نویں شکل اختیار کریں۔ تے بعد و توح
 اول قوم دا ورثہ سمجھے ویندن۔ کچھ لوکیں دا خیال اے جو
 ہیرا رانجھا واقعہ دراصل جزائر برطانیہ وچوں اتھاں پکے
 تے اینویں کئی بے قصے وی جیڑھے پاکستان و توح مشہور
 بن۔ عراق دی قدیم تہذیب نال تعلق رکھدن۔ ایندے علاوہ
 کچھ بے قصے یونانی فوج دی آپنے نال گھن تے آئی ہی۔

لوک قصے انسانی نفسیات نال وی ڈا دھا تعلق
 رکھدن جتنی کہ بعض قصے ایجھے وی ہن جیرھے انسان دے تحت الشعور
 وی نمائندگی کریندن تے قدیم قبائلی زندگی کنوں وی بہوں پہلے
 دے کہیں انسانی واقعے کوں علامتی روپ ڈے کر اپنی اپنے
 ورتح ظاہر کریندن۔ شاید الاوجہ اے جو لوک قصیں ورتح
 عام طور تے نانگ، گھوڑا، بکری گٹوں تے ڈانڈ وغیرہ
 اپنے علامتی روپ ورتح سامنے آدن۔ نانگ عام طور تے
 دشمن دے روپ ورتح ظاہر تھیندے لیکن بعض کہانیں ورتح
 اونا آسودہ جنسی خواہشات یا رہبانیت وی علامت وی ٹہدے
 لوک قصیں وچوں ڈھیر سارے ٹریجڈی ہن۔ ورتح
 انسانی نفسیات کا میڈی وی بجائے ٹریجڈی کنوں زیادہ
 متاثر تھیندے اے۔ تے انسان این حوالے نال اپنے
 دکھیں دا اوجھ ہلکا کریندے۔ بہوں سارے لوک رومانیں دا
 انجام ٹریجڈی ورتح ظاہر تھیندے۔ جیویں سمسی پٹوں، ہیر
 راجھا، سمی راول وغیرہ۔ اتھاں قابل غور گلہ ایہہ اے
 جو انہیں لوک رومانیں دے ہیر ویا ہیر ورتح عام طور تے
 شانزادے، تاجر زادے ہوندن۔ ورتح قدیم دور ورتح
 عام طبقے دے فرد تے کوئی ڈکھ آوے ہاتاں او ڈکھ
 ہک وڈے الیے وی صورت ورتح عوام ورتح پھیں ویندا
 ہئی۔ وقت دے نال نال ہک لوک قصے وی صورت اختیار
 کر گھندا ہئی۔

سراٹکی لوک قصیں وچوں سسی پنوں تے ہیرا پنجا دا لوک رومان
 ایندی سوہنی مثال اے۔ پنجاہی لوک رومانیں وچوں سوہنی
 مہینوال دے لوک رومان کوں وی پیش کیتا و: پنج سگدے
 انج لوک قصے صرف ساڈی دلچسپیاں دا مرکز
 ات واسطے نہیں بندے جو ایہہ تفریح بلع دا سبب ہن
 یا انھیں دے ذریعے اسان اپنی ناآسودہ خواہشات تے خواہشات
 تے خیالات دی تسکین کریندوں تے کجھ دیر واسطے خیالی دنیا
 وچ گم تھی کرہن اپنی روزمرہ دے دکھیں کنوں جان بچا
 گھنوں۔ بلکہ حقیقت ایہہ اے جو اسان انھیں لوک
 قصیاں دے ذریعے کہیں قوم دے مزاج، اوندے مذہب
 رسم رواج، تہذیب ثقافت تے ناآسودہ خواہشات تے
 تمناں کوں وی سمجھ سکدوں۔

لوک قصے عام طور تے غیر تاریخی ہون دے
 باوجود وی ساڈی کجھ تاریخی ضرورتا پوری کریندن۔
 تے اسان انھیں دے حوالے نال تاریخ دے انھیں گوشیاں
 کنوں واقف تھی سکدوں۔ جیرھے اصل تاریخ دیں کتاہیں
 وچ نہیں ملدے۔ ساڈی تاریخ درحقیقت بادشاہیں دے
 حالات تے جنگیں دے واقعات تائیں محدود تھی گئی اے۔
 تے ایہہ صرف کئی ہزار سال تائیں مہنی اے۔ مگر عوام دیں دلچسپیاں
 تے انھیں دیں خواہشیاں کوں سمجھن واسطے اساکوں انھیں
 لوک قصیاں دی لڑھ پندی اے۔ کیوں جو انھیں لوک

قصیوں دیاں جڑاں تاریخی طور تے انسانی تمدن دی تقسیم کنوں
 بہوں پہلے دی صورتِ عالی و دتج موجود ہن تے اساں اپن طرح
 عوامی ضد و خال کنوں چنگی طرح واقف تھی سگدوں۔

مجموعی طور تے اگر اساں پوری دنیا دے لوک
 قصیوں تے نظر ستوں تاں انھیں وچ بہوں ساریاں خصوصیات
 مشترک ملدن۔ عام طور تے خزانے دی تلاش، نرینہ اولاد دی
 خواہش، عورت، دی بے وفائی عاشق و اجنبیوں، روحانی بزرگی
 دیاں گرامتاں، تے تقدیر دا غلبہ تقریباً ہر لوک دے لوک
 قصیوں و دتج ضرور پاتا ویندے۔

سرائیکی لوک قصیوں دی دنیا دے دو چھ قومیں دے
 لوک قصیوں کنوں ہرگز انج کے نیس۔ ایہہ دی تقریباً انھیں
 ساریں خصوصیات کول اپنے وچ پاتی کھڑن جیہیاں کہیں
 قوم دے لوک قصیوں دا لازمی حصہ ہوندن۔ بہر حال سیکوٹا
 اپن کالمہ دی خوشی اے۔ جو ساہیں اشرف بزدار
 ہوریں سرائیکی لوک قصیوں کول کٹھا کرتے اساڈی لوک
 بنیادی لوڑھ کول پورا کیتے۔ اگرچہ سرائیکی لوک قصیوں دی تعداد
 بہوں زیادہ اے۔ تے بعض اوقات انھیں کول پنجابی
 سندھی تے ہندی لوک قصیوں کنوں انج کردن دی بہوں
 مشکل تھی ویندے۔ کیوں جو ایہہ انھیں زبانیں و دتج دی
 تھوڑے بہوں اختلاف نال ملدن۔ مگر مرتب نے ممکن حد
 تاہیں اپنی صلاحیتیں کول استعمال کرتے خالص سرائیکی لوک قصیوں

کٹے کیتن۔ میوں این گالہ وا اعتراف اے۔ تے مرتب
کوں وی یقیناً ہوسی جو ایہہ قصے صرف منتخب ہن۔ تے بہوں
سارین تھیں کوں چھوڑ ڈتا گئے۔ لیکن ہک شخص جیہا سرکاری
وہج طباعتی مشکلیں کنوں واقف اے او این کتاب کوں
یقیناً خوش آمدید آکھسی۔ کیوں جو مالی کمی تے حالات دی
ناموافقیت دے باوجود ہک وڈے کم دی بنیاد رکھ دتی
گئی اے۔ تے ایہہ مرتب واسطے بہر حال اعزاز اے۔
کیوں جو این کم دی ہمت سرمایگی دے کہیں وڈے کنوں
وڈے مہاند رے کوں وی نصیب نہیں تھتی۔

محمد اسلم رسول پوری

رُومانی قصے

سسسی پھول واقعہ

بہوں پہلے زمانے وچ سبھتہ واپن غلطیہم ہارخان
 یک عالم آدم جام دے نال وارنڈا لا۔ اوندے گھر یک بہوں
 سوہی دھی جانی۔ اوں عالم جھو میں کینن چھیا جو اریا دھی دی
 قسمت کیا اے۔ نچو میں پڑسیا جو ایہ زندگی وچ بہوں بھوگی
 بھگیسی تے یک مسلمان نال پرندسی۔ آدم جام ایہ سٹی کر اہن
 واڈھا موٹھا بھیا۔ تے ول اپنی اوں دھی کون یک
 صندوق وچ بند کرتے دریائے سندھ وچ لورہ ڈٹس
 تے اوں صندوق وچ بہوں سارے قیمتی زیورات تے سمونا
 چاندی دی رکھ ڈٹس۔ او صندوق کڑھدا کڑھدا بھنپھو
 دے نال دریائے کنارے وچ لگا بھتھال یک دھوبی اتا
 کپڑے کھڑا دھوندا لا۔ اوں صندوق پکڑے گھدا۔ چندے
 وچوں یک سوہنی بالٹری تے بہوں سارا مال کھال بکھتا
 دھوبی اوں بالٹری کون گھر گھن گیا تے اوڈا نان "سسسی"
 رکھ ڈٹس۔ سسسی ہولے ہولے وڈی بھیدی آئی تے
 جوانی دے زمانے وچ اوندے حسن دی ساری دنیا وچ

مشہوری تھی گئی۔ کچھ دے علاقے دے کچھ لوگ دیار واسطے
 بھنبھورا لے تے انھیں سسی دے حسن دا شہرہ سُنیا
 والیسی تے انھیں اپنے مکران دے پتر پنوں خان کون
 ایہ گالھ سُنائی۔ پنوں اکتوں مال و دولت نال بھنبھورا یا
 تے سسی تے عاشق تھی گیا۔ کچھ مدت کوشش کرن دے
 لہر سسی تے پنوں دی شادی تھی گئی۔

ہک مدت کم رہن دی وجہ کنوں پنوں دے
 پیو کچھ جتیں کون روانہ کیتا جو ہر حال پنوں کون گھر گھن آون
 اوجت جیرھلے بھنبھور پچے تاں سسی دی شادی
 تھیندی پئی ہئی۔ شادی دی رات پنوں اپنے مہمان کون
 دعوت دتی۔ دعوت و ترح جیرھلے شراب دا دور چلیا تاں
 جتیں اوندے و ترح تشہرہ لا ڈتا۔ جیندی وجہ کنوں پنوں
 کون ڈاڈھی بندر آگئی۔ این بندر دے عالم و ترح
 جت اوں کون ہک اٹھ دے کچا دے و ترح پاتے
 کچھ روانہ تھی گئے۔ سویرے جیرھلے سسی کون این
 گالھ دا علم بھنیا۔ تاں او دیوانگی دے عالم و ترح گھر بار
 چھوڑ کر اپنی جتیں دے تعاقب و ترح روانہ تھی گئی۔
 بلوچستان دے صحرا دھر کدیں ہوئیں اوں طے کیتے تے
 ہک جاہ تے ہک آجرٹی کنوں پانی ٹنگیس۔ مگر آجرٹی
 اپنے سامنے ہک سوہنی کنوار کون بٹھاتاں اوند
 دل بے ایمان تھی گیا۔ آجرٹی دی نیت بڑیکھ کر اپنی

سسی دعا منگی۔ زمین پھٹ گئی۔ تے سسی اوندے
 وچ دفن ہتی گئی۔ مگر اوندے بو چھن واپاند پاپر رہ
 گیا۔

بیرہ پنوں دی زیندر اکھڑی۔ اوں اپنے
 آپ کوں این عالم وچ ڈیکھ کراہیں جنیں نال جھیرا
 کیتا تے اتھوں نکل پیا۔ راہ وچ بھجے سے ہوشوں اونوں
 آجڑی کرا تے سسی دا حال ڈٹس۔ پنوں سسی
 دی قبر تے آتے ہک مٹھا ساہ کڈھیا۔ قبر پھٹ
 گئی تے پنوں دی اوندے وچ دفن ہتی گیا۔

ہیرا تجھے واقصہ

ہیرا نے زمانے و توح تخت ہزارہ و توح کہ سوہٹا
 جوان را بچار ہندا ہا۔ را بچھا اوندی ذات ہی تہ اصل ناں
 و صدو ہا۔ او نکوں کئی ذریعین ناں پتہ لگا جو جھنگ و توح
 کہ ڈاڈھی سوہٹی چھوہر ہیرا بندہ اے۔ را بچھا اونکوں
 ڈیکھن واسطے جھنگ سیال آیا تے ڈوہیں یکا ہے تے
 عاشق مٹی گئے۔ را بچھے اٹھا تیں رہن واسطے کئی تر لے کیتے
 تے آخر ہیروی منجھیں وا مہینوال بن گیا۔ تے ایں طرح
 انجھیں دے کئی سالیں تا تیں تعلقات رہ گئے۔ ہیرو دے
 چاہے کیدو کول ایں ساطے واپتہ لگا۔ تاں اوں اپنے
 خاندان کوں مجبور کیتا جو ہیروی شادی کہیں بی جاہ تے
 کہ ڈتی ونجے۔ آخر ہیروی شادی رنگ پور دے
 یک کھیرے سیدے ناں مٹی گئی۔ را بچھا تے ہیرا ایں
 شادی تے ڈاڈھے ماندے مٹھے تے ول ملن واسطے
 راہ گولیندے رہ گئے۔ آخر را بچھا جوگی دی شکل چ
 رنگ پور آیا تے ہیروی نشان سہتی دے در لے ہیرا ناں

ملن واسلہ بنا گھدا۔ کئی ملا تائیں دے بعد ہیر بہانہ بنایا جو
 اونکوں نانگ کھا گئے تے ہیر دا بے سیدا علاج واسطے
 رانجھے جوگی کوں سبڈایا۔ پھلے تاں جوگی آوٹ توں انکار کیتا
 لیکن آخر راضی مہتی گیا۔ علاج واسطے ہیر تے رانجھے کوں
 کھسے کمرے وچ بند کر ڈتا گیا۔ تاکہ رانجھا ہیر تے منتر
 پڑھ سکے۔ رات کوں سلاح دے مطابق انھیں ڈوہیں کوٹھے
 کوں سندھ ماری تے نکل گئے۔ جیر مہلے سیدے کوں ایہ
 خبر لگی تاں او شہر دے لوکیں کوں کٹھہ کرتے تعاقب
 وچ گیا۔ تے راہ وچ ہیر تے رانجھے کوں پکڑ گھدا۔ ایہ
 مسئلہ اوں وقت دے تاں ہی دے پیش تھا۔ لیکن قاضی
 سیدے دے حق وچ فیصلہ ڈتا۔ مگر شہر کوں بھاء
 لگ بگئی جیندے تے ہیر دے نسکیں رانجھے کوں آکھیا
 جو او ہیر دی شادھی رانجھے نال کرن واسطے راضی بن لیکن
 رانجھا گھر وچ تے تیاری کرے۔ رانجھا گھر روانہ مہتی
 گیا۔ پچھوں ہیر دے سکین ہیر کوں زہر ڈے ڈتی۔
 رانجھے کوں جیر مہلے ایہ اطلاع ملی تاں او روند اپنڈاویا
 تے ہیر دی قبر تے جاں ڈے ڈلس۔
 انج ہیر تے رانجھے دی جھکا قبر تھنگ
 وچ موجود اے۔

مرزا صاحبان واقصہ

ہوں وقت پہلے دی گالہ اسے۔ جنگ شہرچ
 رکھیے ناں دایک شخص رہنا۔ اوڈے گھر یک سو پنی وھی
 بھی جینداناں صاحبان رکھیا۔ صاحبان ہیرے و بڑی تھی تے
 اول مسیت و ترح پڑھنی واسطے سٹ ڈنا گیا۔

صاحبان دایک پھیرا۔ جینداناں مرزا ناں وکل
 داپتریا۔ ادوی اپنی دستی کنوں اول مسیت و ترح پڑھنی واسطے
 آ رہا تے کھیوے خان دے گھر پنے گیا۔ مرزا تے صاحبان
 جوں جوں وڈے مقیم دے آئے۔ انھیں دوہری و احسن لکھرا
 آیا تے انھیں کون یک پے ناں و لپسی و وھدی گئی۔ آخر ایہ
 و لپسی عیت و ترح تبدیل تھی گئی تے او یک پے ناں چوری
 چوری ملن پے گئے۔ ہو لے ہو لے انھیں دے تعلقات و
 علم پورے شہر کون تھی گیا تے صاحبان دے پیو کھیوے تاہیں
 دی ایہ گالہ پہنچ گئی۔ او مرزا تیں ڈاڈھا ناراض تھی تے
 اونکوں گھروں کڈھ چھوڑ لیس۔ موبھا ماندا مرزا لے دی ناں
 اتھوں نکل کھڑا تھی تے اپنے گھر آ گیا۔ تے اتھاں یک

بے چین زندگی گزارا لگا۔ اوڈوں صاحبان وی بڑا دھی موٹھی
 ہائی تے ہر دلیھے مرزا کوں یاد کر کے روندی رہندی لائی۔
 کچھ عرصے بعد صاحبان دے پو صاحبان دی شادی
 کرن دا فیصلہ کر گھدا۔ ایہ گالھ مرزا کنیں دی پنج گئی۔ تے
 مرزا فیصلہ کیتا جو صاحبان کوں شادی والے بونہہ چا گھدا
 ونجے۔ آخر جیرھے بونہہ صاحبان دی شادی ہئی مرزا اپنی
 تیز رفتار گھوڑی نیلی تے روانہ تھی پیا۔ روانگی کنوں پہلے ماہ
 بھیٹیں مرزا کوں سمجھندیاں رہ گیاں جو ایہ کم نہ کر۔ ایندے
 علاوہ انھیں اونکوں کئی بڑا کچھ خواب وی سٹائے لیکن مرزا نہ
 رکیا۔ حتیٰ کہ اوں دے پو وی اونکوں سمجھایا جو رہیں دی باری
 بیکار اسے تے ایہ بیوقوف ثابت تھیندین۔ انھیں دی عقل
 رگٹیں وچ ہوندی اسے تے ایہ کہیں دیاں ٹپیں بندیاں۔ لیکن
 مرزا کہیں دی نہ سنی۔ مرزا شادی دے دوران صاحبان
 دے کرے وقت پہ گیا تے زبردستی صاحبان کوں چاتے اپنی
 گھوڑی نیلی تے پلھا کہیں تے روانہ تھی گیا۔ کچھ بندھ کر
 دے بعد شہر تے سفر واریا مرزا ہک وٹن تے
 سہم گیا۔ ٹوڑے جو صاحبان اونکوں ٹھکیندی رہ گئی۔ اپنی
 فرستے وچ کھیرو تے ہتھیار چاتے ہوئے لوکین نال اٹھال پج
 گئے۔ صاحبان مرزا کوں بندروں اٹھایا۔ دھکے دھوڑے
 کھندا مرزا نے اپنی تلوار وٹن دی ٹینگڑیں توں لہائی
 تے پوری پنج دا مقابلہ شروع کر ڈتس۔ لیکن آخر

کیج تائیں؟ آخر کیا تیر مرزا کوں آ لگا۔ تے او ڈھہرتے
مر گیا۔

خبر دیکھتے ماہیاں مرزا سے دی لاش
کوں چھپس گئی تے اوندی تلوار تال نوکشی کر گھدیں۔

سہتی مراد واقعہ

پہوں سرمہ پہنے سہتی ناں دی بک سو سہتی چھوہ ہر
 رنگ پور دے کھیر سے خاندان دچ پیدا تھئی۔ جوں جوں
 او وڈی تھیند می آئی او ذرا حسن نکھر دا آریا۔ او ہیر سیال
 دسے پٹے سید سے دی بھین ہی۔ جوانی دے زمانے و ہج
 بک ڈینہہ او اپنی سہتی نورال نال کھوہ تے گھرا بھرن گئی
 تے اٹھان پانی پیوٹ واسطے مراد بلو تچ ناں دا بک آدمی کھرا
 بار چھلے سہتی او نکول ڈٹھا تے مراد بلو تچ سہتی کوں ناں
 ڈوہیں بک سہے کوں دل دے پٹھے۔ ایندے بعد انھیں
 دسے تھن و دھن پٹے گئے۔ تے اور اتیں کوں بک لے ناں
 ملن پٹے گئے۔ لیکن کجھ سرمہ لہد ایہہ گالہ عام تھئی گئی اتے
 انھیں دسے تعلقات دا ہر کہیں کوں پتہ لگ گیا۔ جیر ہلے
 سہتی دسے بھرا سید سے دی ہیر سیال نال شادی تھئی ناں
 سہتی آکھیا جو مراد بلو تچ کوں دی کا ندھا ڈتا وٹے مگر ایں
 گالہ تے گھر دے باقی لوک ناراض تھئی گئے۔ تے گھر وچ
 بک بٹیکا پٹے گیا۔ آخر برادری ایہہ فیصلہ کیتا جو مراد کوں

کانڈھانہ ڈتا ونجے۔ جیندے اُتے سہتی رُس بیٹھی۔ آخر
 ہیر پر پنج تے سیدے دے گھر آگئی۔ یک مدت بعد راجھا
 جیرھے ہیر نال ملاقات واسطے رنگ پور آیا۔ تاں او ندی
 ملاقات سہتی نال مھتی۔ سہتی تے راجھے ایہ پیر و گرام
 بنایا جو او اگر ہیر کوں راجھے نال نکلن و پنج مدد ڈیوے
 تاں راجھا سہتی کوں مراد بلو ترح نال بلا ڈیسی سہتی این
 کالجھ تے راضی مھتی گئی تے دل ہیر کوں کوڑے طور تے
 نانگ ڈنگن واپر و گرام بنایا۔ این پیر و گرام دے ذریعے
 جیرھے ہیر راجھے نال بھیج گئی۔ تاں سہتی مراد نال روانہ
 مھتی گئی۔ مگر لوکیں انھاں دا پھیا کیتا تے آخر راہ و ترح
 تپ گھدا۔ او سہتی کوں گھر گھن آئے۔

کچھ سمرہ بعد سہتی دی شادی کر ڈی گئی جیرھے
 شادی دی جنج چڑھی تاں مراد بلو ترح وی نال روانہ مھتی پیا
 مگر راہ و ترح چالاکی و ترح یک آدمی اونڈے اُتے گھوڑا چڑھا
 ڈتا۔ جیندی وجہ کوں او ڈاڈھا زخمی مھیا تے آخر ترح تپ
 ترح تے مر گیا۔ این کالجھ واپتہ سہتی کوں گھر ورنج تے
 لگا۔ او روون پٹن پٹن پئے گئی۔ اوں شادی والے کپڑے
 لہا سٹیے۔ تے ماتم کریندیں ہوئیں کوٹھے تے چڑھ تے
 اکتوں تپ مار کر این خود کشی کر گھدی۔

سہمی راول واقعہ

بہوں پہلے تو تسہ و توح کا لوٹنا دایک موچی
 رہندا یا۔ اوندے گھر چند رجبی سوہنی یک دھی جی۔ چیندا
 ناں سہمی رکھیا گیا۔ راول ناں دایک پہاڑی آدمی اوندی
 شہرت سن تے آیا۔ یک بڑی نہہ سہمی ٹوہے تے پانی پھرنیدی
 پٹی ٹائی۔ تے راول دی نظر پئے گئی۔ راول ہوں ویلھے
 اوندے عشق و توح اپنا دل مار بیٹھا۔

ایندے بعد راول اوندیوں چاٹون ویاں تھوڑاں
 سو چیندا رہیا۔ یک بڑی نہہ اوں سہمی کوں ٹوہے تے کھھا
 پٹھا۔ تے پٹھے ایٹھ دے کھاوسے وچ سٹ
 ڈنس۔ تے پہاڑ و توح اپنے گھر گھن گیا۔ گھر و توح راول دی
 ماء تے بھین راول ناں ڈاڈھا جھوڑا رکیتا جو کیوں او
 پراں دھی کوں چاٹے۔ راول اپنی مجبوری بیان رکیتی
 لیکن اوندی ماء تے بھین اوندی کون کالہ نہ سہمی
 تے راول کوں مجبور کتے جو سہمی کوں ولا پچا آوے
 آخر مجبور تھی کر اپنی راول سہمی کوں ٹوہے تے چھوڑ آیا۔

ترے ڈینہہ بعد چیرھلے سہمی گھر آئی تے اپنے ماء
 پیو کوں سارا حال بڈتس سہمی راول دی ماء تے بھین دے روپے
 کنوں ڈاڑھی متاثر تھی تے ایندے نال راول دی فرمانبرداری
 شرافت تے اوندے شش دی مجبور می کنوں ڈاڑھی دیکر ہٹی
 ہولے ہولے سہمی دے دل وچ راول دا شش جگا گیا
 مقور می مدت بعد راول سہمی کوں تو بھتے دل
 بنیائے سہمی کوں اپنی محبت دا حال بیان کینس سہمی اوند میں
 گالیں وچ وچسی گھدی تے اپن طرح نال اٹھیں دیاں روزانہ
 ملاقاتاں شروع تھی گئیاں۔ سال بھی مہینے بعد ایہہ گالہ سارے
 شہر وچ ہل گئی۔ کاتو موچی شرمساری کنوں یک رات تو لیسے
 کوں چھوڑے بی جانے و بچ بیٹھا۔ راول تو لیسے آیا تاں
 سہمی دا گھر ویران ڈھٹس۔ او ڈاڑھا مو سچھا ماڈھ تھیا۔
 تے سہمی دی گول پھول شردت کر ڈتس۔ او وچھی دے پیو ماء
 سہمی تے پابندی لا ڈتی۔ سہمی کہیں او پر می زال نال تے نہ
 کہیں سہمی نال مل سگدی ہئی۔ اپن طرح اونکوں ڈاڑھا پرمان
 لگاتے او بیمار تھی گئی۔ آخر او کچھ ڈینہاں بعد مر گئی۔ راول
 کوں اپن گالہ دا علم یک ترمیت کنوں تھیا۔ او گول کرینڈی
 ہوئیں سہمی دی قبر تے آیا تے قبر کوں جلاکڑی پاتے روند
 رہا۔ کئی ڈینہہ رات او قبر تے پیا رہا۔ مو بھتے
 بکھ تریہہ کنیں آخر اتھائیں مر گیا۔ تے سہمی دے نال
 اوندی قبر بنا ڈتی گئی۔

عاقبت
(وہ میں کہتے)

سیف الملوک واقصہ

پہوں پہلے مہر دا ہک بادشاہ نا۔ بادشاہ ناں آپ
 اللہ اے۔ اوزین دے ہک ٹوٹے دا بادشاہ نا۔ پہوں دت
 تاہیں اول ملک تے حکومت کیتی۔ لیکن اونکوں اولاد نہ تھی
 آخر اول اولاد دی خواہش و توحیح میں دی شہزادی نال شادی
 کیتی۔ جیندے وچوں اللہ تالے اونکوں چندر جیہاں ہک
 سو ہنا پتر ڈتا۔ جیندا ناں سیف الملوک رکھیا۔ سیف الملوک
 وڈے نازیں نال پلایا۔ جیرھلے او جوان تھیاتے بادشاہ
 اونکوں ہک صندوق ڈتی۔ جیرھلے سیف الملوک صندوق
 کھولی تاں اوندے وچوں ہک پری دی تصویر نکھتی جینکوں
 ڈیکھتے سیف الملوک عاشق تھی گیا تے ہر ویجے اوندی
 یاد و توح غرق رہن پئے گیا۔ بادشاہ وڈے تر لے کیتے
 جو کہیں طرح اوندے دل وچوں پری دا دھیان ختم تھیوے
 لیکن بادشاہ دی ایہ مراد پوری نہ تھی۔ آخر بادشاہ این
 پری دی گول و توح پہوں قاصد بھیجے لیکن او رل پھل تے
 خالی ول آئے۔ تے کہیں کوں پری دی کوئی خبر نہ لہی۔ آخر

سیف الملوک خود تیاری کر گھدی تے وزیر دے پتیرتے اپنے جگر می یار
 سعد کون نال چار لائیں۔ تے ہک وڈا پیرا بنا کے ٹہریا۔ سفر کریندیں
 کریندیں او ملک چین و پنج پچاتے اکتوں دے بادشاہ کون سارا
 حال ڈٹس مگر اوں بادشاہ پری دے بارے وچ لاعلمی ظاہر کیتی البتہ
 ہک پڑھے آدمی ڈسیا جو ملک قسطنطنیہ وچوں اوں پری دا پتہ بگسی
 دل سیف الملوک اپنے ہیرے سمیت قسطنطنیہ روانہ تھی گیا۔ لیکن
 راہ وچ ہک وڈا طوفان آیا۔ جہاز سارا ٹکڑے ٹکڑے تھی گیا۔ خوراک
 لڑھ گئی۔ بندے مر گئے۔ سیف الملوک تے سعد انجوا پنج تھی گئے۔
 سیف الملوک سمندر وچوں گھبرا کر ہدا ہک جزیرے وچ وینج
 پناں تے اکتاں ہک ڈاڈھے ڈبے پھی دی گرفت وچ آ گیا
 کہیں طریقے نال اکتوں جان بچاتے نکھتے دل بھولڑیں دے
 ملک وچ پھس گیا۔ مگر انھیں داعمران ہک انسان ماتے اوں
 سیف الملوک کون اپنے ملک دی سرحد پار کرانی۔ آخر اکتوں سفر
 کریندیں کریندیں سیف الملوک ہک ٹھکانے وچ آن چا جیندے
 وچ ٹھکان نال دی ہک شہزادی دیسھ دے جادو دے زور
 نال سستی ہوئی ہی۔ سیف الملوک منتر پڑھتے اوں شہزادی
 ٹھکان کون جکالیس تے سارا حوال ڈٹس۔ ایندے بعد دیسھ دی
 پچ گیا تے سیف الملوک اپنی جادو دی مندری دے زور نال
 اوں دیسھ کون قتل کیتس۔ ایندے بعد سیف الملوک اوں
 شہزادی ٹھکان کون اوندے پیو ماہر دے ملک سراندرپ
 گھن آیا۔ پری بدیع البانوجیندے اتے سیف الملوک

سیف الملوک خود تیار کر گھدی تے وزیر دے پتھر تے اپنے جگر می یار
 سعد کون نال چار لائیں۔ تے ہک وڈا پیرا بنا کے ٹہر پیا۔ سفر کریندیا
 کریندیں او ملک چین و زنج پجاتے اکھوں دے بادشاہ کون سارا
 حال ڈٹس رگراوں بادشاہ پیر می دے ہارے وچ لاعلمی ظاہر کیتی البتہ
 ہک بڑھے آدمی ڈسیا جو ملک شہنشاہی وچوں اوں پیر می دانہ لگسی
 ول سیف الملوک اپنے ہرے سمیت شہنشاہی روانہ کیتی گیا۔ لیکن
 راہ وچ ہک وڈا طوفان آیا جہاز سارا ٹکڑے ٹکڑے مٹی گیا خوراک
 کڑھ گئی۔ بندے مر گئے۔ سیف الملوک تے سعد انجوا بخ مٹی بگئے۔
 سیف الملوک سعد وچوں کڑھدا کڑھدا ہک جزیرے وچ وچ
 پناں تے اتھاں ہک ڈاڈھے وڈے بچی دی گرفت وچ آ گیا
 کہیں طریقے نال اکھوں جان بچانے نکھانے ول بھولے میں دے
 ملک وچ پھس گیا۔ مگر انھیں داکھران ہک انسان مائے اوں
 سیف الملوک کون اپنے ملک دی سرحد پار کرائی۔ آخر اکھوں سفر
 کریندیں کریندیں سیف الملوک ہک طلسمانی محل وچ آن پچا جیندے
 وچ ملکاں ناں دی ہک شہزادی دیکھ دے چار دے زور
 نال سستی ہوئی ہئی۔ سیف الملوک منتر پڑھ تے اوں شہزادی
 ملکاں کون جگا لیس تے سارا حوال ڈٹس۔ ایندے بعد دیکھ دی
 پچ گیا تے سیف الملوک اپنی جادو دی سندری دے زور نال
 اوں دیکھ کون قتل کیتس۔ این دے بعد سیف الملوک اوں
 شہزادی ملکاں کون اونڈے پیو ماہر دے ملک سرانڈیپ
 رکھن آیا۔ پری بدیع البانوجیندے اتے سیف الملوک

عاشق بنا۔ اوں شہزادی دی ہک سکی تے سنگتانی ہی۔ اوں شہزادی سے
 ملک وچ ہک چیتڑ (جنتاں چنے، پھلے بھینندن) اتے سیف الملوک
 دی اپنے پرائے سنگتی سعدنال وی ملاقات کھتی گئی۔ جیہا چیتڑ
 توں کمریئے بھریئے پھلے چن چن تے کھندا بیٹھا ہا۔ ملکاں
 شہزادی نے سیف الملوک نال پریمی وی ملاقات دی کرائی تے
 کچھ مدت بعد سیف الملوک نال پریمی وی شادی کھتی گئی۔ جیہدے
 اتے دیہیں دابادشاہ ہوں ناراض کھیا تے پریمی تے دیہیں
 دینی فوجیں دی لڑائی کھتی گئی۔ تے ایہدے وچ پریمی دابادشاہ
 کامیاب کھیا تے ول سعد دی شادی وی شہزادی ملکان نال
 کھتی گئی۔ تے ایہدے بعد او ڈوہیں اپنیاں گواہی گھن
 تے ملک مصر وں آگئے۔ اپنے پیرو دے سر
 دے بعد سیف الملوک کئی سال مصر تے حکومت کریندا رہا
 تے اوتوں پریمی کنوں اولاد وی کھتی۔

آجڑی واقصہ

ایک بادشاہ لا۔ بادشاہ ناں آپ اللہ اسے۔ پیر او
 زمین دے یک ٹوٹے و بادشاہ لا۔ اونکوں یک بڑی بیہوشی
 خیال آیتے اعلان کرا ڈٹس جو بیہوشی میں کیوں چھٹکی
 گالھ سنو لسی اونکوں انعام ڈتا ویسی نہ تے قتل کرا ڈٹسیاں
 این طرح انعام دی لا بلج و پچ کئی آدمی مرتجج گئے۔ یک آجڑی
 لا۔ بکھ تے ڈکھ دانا ریا ہویا۔ اوں سوچیا جو بادشاہ کوں
 کوئی گالھ سٹاواں۔ شاید انعام یاواں۔ نہ تے این گندی زندگی
 کنوں جان چھٹ ویسی۔ او بادشاہ دے دربار و پچ آیتے
 بادشاہ کوں آکھیس جو میں یک گالھ سنو بیتاں۔ بادشاہ آکھیا
 سنوا۔ آجڑی آکھیا "سائیں جیرھا کر لسی اولہسی" بادشاہ کوں
 آجڑی دی سادگی تے ایہ گالھ پسند آگئی۔ تے اوں یک کاغذ
 تے خزانچی کوں لکھ ڈٹس جو اینکوں ہزار اشرفی ڈتی و پختے
 ناں آجڑی کوں آکھیس جو توں روزانہ سویرے سویرے
 آن تے ایہ گالھ سنوئی کر۔ این طرح آجڑی پہوں سار
 پیسے کماون لگا۔

بادشاہ دانائی این گالہ تے سٹرن پئے گیا اوں
 بادشاہ کوں آکھیا جو ایہ آجڑی آہا ودے بادشاہ عجیب پاگل
 بن بہن منوں جہیں گالہ سنوائی اسے تے روزانہ انعام گھن
 کھڑاں۔ بادشاہ کوں کا وڑیگی۔ لیکن اوں کہیں تے ظاہر نہ گیتی۔
 نائی ڈو جھے پاسوں ورنج کر اپنی آجڑی کوں آکھیا جو میں بہک
 غریب آدمی ناں توں وڑا سخی آدمی نہیں میڈی مدد کر آجڑی
 مدد کرن دا وعدہ کیتا۔

سویہ جیرھے آجڑی بادشاہ کوں ورنج او نا
 کالہ سنوائی تے بادشاہ کا غلے تے کھڑو پٹا جو اینکوں تھل
 کہ وڑا ورنجے۔ آجڑی جیرھے خزانے ڈو ویندا پیا نا۔ اوکوں
 راہ ورنج نائی مل گیا۔ آجڑی آکھیا میں تیرے نال مدد
 دا وعدہ کیتا نا۔ انج دا انعام توں ورنج گھن۔ نائی
 او کا غلے چائے خزانے کوں ورنج پٹا۔ لیکن خزانچی اونکوں
 دولت ڈیون دی بجائے جلا و دے حوالے کر پٹا۔

ڈو جھے بدینہہ آجڑی حسبِ معمول بادشاہ دے
 دربار گیا۔ ناں بادشاہ اونکوں ڈیکھ تے حیران تھیا۔ تے ول
 آجڑی کنوں کلہو کا حال پچھیس۔ آجڑی جیرھے حال
 پٹا ناں بادشاہ آکھیا:

”بیرھا کہ لسی او لہسی“

شاعر شہزادی واقصہ

ایک بادشاہ بنا۔ بادشاہ آپ اللہ سے۔ اور زمین
 دے یک ٹوٹے دابادشاہ بنا۔ اور ندی یک سو پہنچتی تے سیانی
 دھی ہی۔ بادشاہ اور ندی تے بہت بڑا ڈھ سے سو پہنے طریقے نال
 کہتی۔ حیرت سے او وڈی تھی تے اونکوں شاعری دا ڈاڑھا
 شوق تھی۔ اوں بڑا ڈھی محنت کرتے شاعری سکھی تے سو پہنے
 سو پہنے شعر کہن شروع کر ڈتے۔ اور ندیاں بھر و فرائ دیان
 لکھیاں ہوئیاں نظماں بڑا ڈھیاں مشہور تھی لکھے بادشاہ وی
 سنیاں۔ بادشاہ کوں پریشانی تھی جو او آ کر کیندے
 بھر و تاج ایہ نظماں اہی کھڑی اسے اوں یک بڑی بہر وزیر
 نال ایہ گلہ کہتی تے اپنی پریشانی دا اظہار کہتا۔ بادشاہ
 دا وزیر بڑا ڈھا سیانا بنا۔ تے اوں بادشاہ دی کاڑ کوں
 مٹھا کرن دی کوشش کینس۔ لیکن بادشاہ دی کاڑ بھولی
 نہ تھی۔ آخر ایں گلہ دا پتہ شہزادی کوں وی لگا۔ شہزادی
 سوچیا جو ایں معاملے تے بادشاہ نال گلہ کہتی ونجے۔ یک
 دینہ تنہا ہی بڑیکھتے او بادشاہ دے کمرے وچ آ گئی تے

ہتھ بدھتے عرض کینٹس۔ اے بادشاہ سلامت تشاری
 کینزیک عرض کریندی اے جو کتاں میڈے بارے اوں ویلھے
 کوئی فیصدہ کر اہے چیرھلے یک مشاعرہ کراؤ۔ تے اوند
 موضوع "غریب" رکھو۔ بادشاہ ایہہ کالمھ من گھدی پورے
 ملک و ترح ہوکا پڑج گیا۔ جو فلانی تاریخ کوں بادشاہ دے
 دربار و ترح یک وڈا مشاعرہ تھیسے۔ چیرھا شاعر غریب تے
 سب کنوں چنئی نظم لکھسی اوں کس بہوں سارا انعام دتا
 ویسی۔ ملک دے شاعرین نظماں لکھن شروع کراڈتیاں ہی
 عرصے نال ہمسائے ملک و اشہزادہ شکار کھینڈین ہوئیں این بادشاہ
 دی شاہی وچ آگیا۔ اوں کوں چیرھلے مشاعرے واپتہ لگا اوں
 دی غریب تے نظم لکھن دا فیصلہ کیتا۔ او اشہزادہ یک مشہور شاعر
 دی نا۔ آخر مشاعرے دی تاریخ آگئی۔ تے سارے ملک دے
 شاعر کٹھے بھتی گئے۔ اوہک بے کنوں و دھو و دھو نظماں لکھی
 و دے ہی۔ انھیں شاعرین وچ یک جوان اٹ سو نہاں شاعر
 دی بیٹھا نا۔ چیرھا بہوں نیتی لباس پاتی بیٹھا نا۔ مشاعرہ
 پھیندا رہیا۔ غریب دے اٹے شاعر نوں نوں خیال پیش کرینے
 ریہے آخر اوں اٹ سو نہیں جوان شاعر دا وارا دی آگیا
 ہر کوئی اونکوں ڈیکھتے حیران بھیا۔ کیوں جو اوندی شکل تے
 کپڑے عام شاعرین کینیں مختلف ہن۔ اوں سیٹج تے آتے ڈاڈھے
 مہذب انداز و ترح بادشاہ تے ساریں درباریں کوں سلام کیتا
 تے اپنی نظم سنائی۔ پورا مشاعرہ اوندی نظم تے جھوم اٹھیا تے

واہ واہ دے نعرین داکہ پھا کا چ گیا۔ مشاعرے دے آخر چ
 مشاعرے دے منصوبہ نے او اٹی سکو نہیں جوان دی نظم کوں پہلے
 انعام و اعزاز قرار دتا چھریلے بادشاہ انعام و پوزیٹن واسطے او تکیوں سہیا
 نے کھنٹس "اے نوجوان شاعر توں کون پش تے کہتوں ایں تے اوج
 مہاشیں سا بے دربار و پچ حاضر کیوں نو تھی مہیا۔

اوں نوجوان بادشاہ دی خدمت و توج سون کیستیا
 سائیں جوہن نزدیک دے بادشاہ واپتیراں۔ شہکار دی
 شرف نال لٹا پوی شایہ و توج آ گیا ہم تے اچھا مشاعرے
 واسطے مہیا۔ می شاعر نال تے شوقی تھے جو نظم سنا وال تے
 لٹا پوی خدمت و توج نظم بکھ تے پیش کیستم۔

بادشاہ تے سارے درباری دا اچھے حیران
 تے وزیر کوں موقع ملی گیا۔ او کھنٹ کھنٹا تے ہتھ پار خدمت
 مہاشیں کیستس۔ اسے بادشاہ سارا سارا اگر کوئی شہزادہ پیش
 ساری زندگی غریبی نہیں پو تھی غریبی تے سبب کوں چنکی
 نظم بکھ سکدے۔ تاں او شاعرہ جیہیں فراق نہیں پو تھی
 فراق تے نظاں کیوں نہیں بکھ سکدی۔ بادشاہ کوں ایہ سہا
 سمجھ آ گئی۔ تے اوں شہزادی کوں معاف کر دتا تے انعام
 نال مال مال کیستس

روشن ضمیر واقعہ

مشہور اے جو یک بادشاہ ہاتے اولاد کنوں محروم
 نا۔ اونڈیاں ڈو زالاں ہن۔ مگر کہیں زال کنوں اولاد نہ تھیندی
 ہئی۔ یک ڈینہم اون بچوں کوں سڈیا تے آکھیں "اے بچوں توں
 حساب لاتے ڈسا جو میکوں اولاد تھینسی یا کے نہ؟ بچوں ہنا
 لایا تے حضور می دید بعد پو لیا جو لسا کوں یک پتر تھینسی۔ مگر
 اون کوں سولہ سال بھورے وچ بند رکھا ہے تے اونڈی
 تربیت اتھا ہن کر اے۔ بادشاہ ایہ سٹن کر اہن بچوں کوں
 آکھیا۔ جو تیکوں قید کیتا ویندا پیے۔ اگر میکوں پتر تھی گیا
 ناں تیکوں چھوڑ ڈسا و لسی تے ہوں مال دولت وی ڈسا و لسی
 لیکن اگر نہ تھی ناں توں عمرہ بھر جیل وچ رہیں۔
 وقت گزر دا رہا تے آخر بادشاہ کوں یک
 سو ہنا جیہاں پتر جا پیا۔ بادشاہ بچوں کوں جیل وچوں
 کڈھوا گھدا تے ہوں ساری دولت ڈے تے رخصت
 کیتس۔ بادشاہ اپنے زین جاتے ہوئے پتر واناں روشن ضمیر
 رکھیا تے اونڈی پرورش بھورے وچ شروع تھی گئی۔

وقت گزر رہا تھے سو لہاں سال گزرنے کے بعد شہزادے کوں
 بھورے وچوں پاہر آندا گیا تے بادشاہ دے دربار وچ پیش
 کیتا گیا تے اول ڈیہنہ سارے ملک وچ خوشیاں منایاں گیاں
 دربار وچ حاضر ہوئے تے بعد چیرھلے پتھر کھڑوے روانہ
 کیتا تاں بادشاہ ہدایت کیتی جو او پہلے منترانی ماء دی خدمت
 وچ حاضر تھیوے تاں جو اوندے دل کوں چھوئے تے بادشاہ
 دے حکم دے مطابق روشن ضمیر چیرھلے منترانی ماء دی
 خدمت وچ پیش کیتا تاں اول روشن ضمیر دے اکوں
 اپنی محبت دا اظہار کیتا۔ لیکن روشن ضمیر انہکوں کاوڑ نال
 رد کیتا۔ تے اپنی سبھی ماء کنیں چلایا گیا۔ دربار ختم تھیوے
 دے بعد چیرھلے بادشاہ روشن ضمیر دی منترانی ماء کنیں
 گیا تاں اول روشن ضمیر دے بارے ڈسیا جو او اوندے
 نال محبت کر تے تے تناد دی دا اہرے۔ بادشاہ کوں
 ڈاڑھی کاوڑ لگی۔ تاں اول روشن ضمیر کوں قتل کر ڈیوے دا
 حکم دے پڑتا۔ بادشاہ دا وزیر تے روشن ضمیر دی ماء بادشاہ
 دیاں ڈاڑھیاں بنتاں کیتیاں۔ لیکن بادشاہ نہ منیا تے
 روشن ضمیر دیاں اکھیں کڈھواتے ہتھ پیر کپواتے جنگل
 دے بک کھوہ وچ سوا ڈنٹس۔ کچھ ڈیہنہ لہا تھاؤں
 بک جوگی تے اوندے چیلے گزریے تے اول کھوہ وچوں
 پانی بھرن واسطے گئے۔ چیرھلے جوگی دے بک چیلے کھوہ
 وچ لوٹا سٹیا تے وچوں روشن ضمیر دی آواز آئی چکوں

کہیں جن یا دیکھ پر ہی آواز سمجھنے چلا ڈرتے بھج آتے
 جوگی کوں آن ڈسٹیس۔ جوگی خود کھوہ تے گیا تے وانج کراہیں
 روشن ضمیر کوں کڈھیس۔ روشن ضمیر کھوہ وچوں نکل تے
 اپنا حال سنایا تاں جوگی کوں ترس آیا تاں اوں کرامت نال
 روشن ضمیر دیاں اکھیں تے ہتھ پیر ٹھیک کمر ڈتو لسی
 روشن ضمیر جوگی دی کرامت کنوں ڈاڈھا متاثر تھیا تے
 جوگی بنن دی خواہش ظاہر کیتس۔ لیکن جوگی دسے ڈوہے
 چیلیں ایں گالہ تے اعتراض کیتا تے مطالبہ کیتا جو او پہلے
 زمرہ شہزادی کنوں خرید گھن آوے۔ روشن ضمیر ایہ
 سُن تے روانہ تھی گیا تے زمرہ شہزادی دے دروازے
 تے ونج صدا کیتس زمرہ شہزادی روشن ضمیر کوں ڈیکھ
 تے اوندے اتے عاشق تھئی تے موتی بھریا تھاں خرید
 دے طور تے گھن آئی۔ روشن ضمیر خرید گھنن دی
 بجائے تھاں سمیت زمرہ شہزادی کوں گھن کے جوگی دی خدمت
 ونج آگیا۔ جوگی تے اوندے پہلے ڈاڈھے ہیران تھئے تے
 دل جوگی اوں کوں اپنا چیل بنا گھدا۔ وڈی مدت بعد پھر
 روشن ضمیر پکا جوگی بن گیا۔ تے استاد جوگی دی اجازت
 نال اپنے ملک آتے اپنے بادشاہ پیو دے دربار ونج
 حاضر تھیا۔ بادشاہ ایں جوگی کوں ڈیکھ تے اولاد واسطے
 دعائیں گائی تے روشن ضمیر آکھیا جو پہلے تیکوں یک پتر تھیا
 اونکوں بے گناہ مروا سٹیا آوی۔ بن بی کہیں اولاد۔

بادشاہ بڑا ڈھمکتا نظر دیتا ہے اپنی زال کینیں و بنختے اصل
 صورت پھیس تے روشن ضمیر دے بارے وچ اوندی متری
 ماء بادشاہ دے ڈر کنوں سچا حال بڑے ڈھمکتا۔ بادشاہ کوں
 کا ڈر وی لگی تے موٹھا وی مٹیا۔ بڑے جھے بڑی بہ دربار وچ
 جوگی آکھیا جو توں اپنی زالیں کوں میڈے ساہنے پیش
 کر۔ بادشاہ دیاں زالاں جیرھلے جوگی دے ساہنے آیاں
 تاں جوگی روشن ضمیر نے اپنی ماء جیرھی اوندے ارمان
 وچ اڈھی تھی گئی ہی دعا کرتے سچا کا ڈر بیکھن والی
 کہ ڈھمکتا۔ ایندے بعد اوندی ماء روشن ضمیر کوں سنبھال
 گھداتے گلکڑی پا گھدس۔ بادشاہ وی بڑا ڈھمکتا
 مٹیا۔ لیکن روشن ضمیر گھر رہن کنوں انکار کہ پوتا۔
 تے آکھیس اسال جوگی بن چکے ہیں۔ تے ساڈا گھر
 جنگل اے شاہی محل نہیں۔ ایہ آکھ تے تے پوسیا تے
 اوندی ماء تے پتو اوں کوں سیکھتے رہے۔

نانگ واقصہ

ہکا آدمی ڈاڈھا غریب لاتے اوندی زال روز
 اونکوں اہدی ہئی جو ورنج اپنے پیر کنوں دانے منگ آ۔ او
 رہک ڈو واری تاں منگ آیا۔ ول ول ویدیا اونکوں شرم آندی
 ہئی۔ ہکا ڈیہاڑے زال اونکوں ولا آکھیا ورنج کجھ منگ آ۔
 او پوری چاتے ٹہ پیا۔ گرمی و موسم لا۔ راہ ورنج او ہک رخت
 دے تے سم گیا۔ چھڑن دی چیں پیس تے اوندی ندر اکھڑ
 گئی۔ ڈٹھس تے ہک وڈا سارا نانگ درخت توں لہندا پیا
 نا۔ اول اگوں پوری چا جھلی تے نانگ اوندے وچ آ گیا اول
 پوری دامنہ بند کر ڈتا تے ول وچ سوچن لگا جو روز
 روز زال تنگ کریندی اسے جو ورنج کجھ منگ آ۔ جھن ٹاں
 انج ایہو کجھ سہی۔ آپیں ہنڈھ ہر لسی تے نانگ کھا ویس
 او پوری چاتے گھر گھن آیا۔ تے آکھیس
 ماں گھن دانے ہنیں۔ پوری اندر رکھ ڈٹھس۔ آپ
 کہیں کم دے بہانے باہر لگا گیا۔ تربیت کم کار کنوں وانڈی
 تھی کے پوری دو گئی۔ اوندا منہ کھولیس۔ بسنم اللہ

پڑھ کر میں پوری وپج ہتھ جو مار لیس تاں آتھاں تاں بک دانہ
 دی کے ناں یا۔ پوری خالی ہئی۔ اوں ولا ہتھ ماریا تاں اونڈے
 ہتھ وپج بک پتھر دی گئی آئی۔ او ڈاڈھی مایوس تھی تے
 اوں گئی کوں چاتے بک جالے وپج رکھ ڈلتس۔ وڈے
 ویسے اونڈی نندر بک نکلے ہال دے رووٹ تے اکھر گئی
 او اٹھی تے ہوں جالے دو گئی چتھاں پتھر دی گئی رکھی
 ہس تے ہال دی الا پئی اندی ہئی۔ اوں جو ڈٹھا اتھاں
 تاں واقعی بک پیارا پیارا ہال لٹریاں پیامر نیڈا تے
 روندیا پیانا۔ اوں تکھے تکھے اوں ہال کوں چا گھدا تے
 اپنے گھر والے دے آوٹ دا انتظار کرن لگ پئی۔ انھیں
 دی اولاد کے نہ ہئی۔ پئے جیر صلم گھر آیا تاں آنے پٹ
 کے ڈیکھن کھڑ تھیا جو اونڈی زالی اچن تاہیں چیندی
 بیٹھی اے۔ اونڈی زالی سمجھیا جو او ہال کوں ڈیکھ کے
 جیران تھیا کھڑے۔ اوں سارا قصہ پوری پتھرتے
 ہال والا سنا ڈتا۔ "واہ اللہ تیبی قدرت جیکوں
 توں رکھیں اونکوں کون مارے" اونڈی زالی اے
 سن کے کج نہ سمجھیا اتے آکھیس "جی؟" اوں آکھیا
 کج نہیں۔ تے ہال کو چا کے پیار کرن لگ پیا۔
 خیر ہو لے ہو لے او ہال جوان تھی آیا اونڈے
 حسن دی دھوم ہئی۔ انھوں دے بادشاہ اونکوں جو
 ڈٹھانے اپنی دھی دی شادی اونڈے نال کر ڈلتس

انہیں دی گزاراں شاندار تھی گئی۔

ہک ڈیہاڑے او جوان تے اوندی زال (بادشاہ
 دی دھی) کٹھے دریا تے دھاوٹ گئے۔ جیرھلے او جوان پانی
 وٹح پیٹھا تاں اوندی زال جیرھی اجن کنا رے تے کھڑی
 ہئی پچھیا تیبڈی ذات کیا اے؟ اوں آکھیا میڈی
 ذات نہ پچھ۔ تے پانی جیرھا اوندی چھاتی توڑیں تا
 اوندے مونڈھیں تائیں آگیا۔ اوں ول پچھیا تیبڈی
 ذات کیا اے؟ تے اوں ول آکھیا۔ میڈی ذات
 نہ پچھ۔ تے پانی اوندی اکھیں توڑیں آگیا۔ اوں ول
 پچھیا تیبڈی ذات کیا اے۔؟ تے اوں ول آکھیا
 میڈی ذات نہ پچھ۔ تے پانی اوندے سر کوٹھوں اچا
 تھی گیا۔ تے اوندی زال ڈٹھا جو ہک نانگ دی پچھ
 والی کار کوئی شے ظاہر تھی اے تے او جوان سارے
 داسارا گم تھی گیا۔ او تیں رو وٹ پٹن پئے گئی دا دھی
 مونجھی تھی تے ہر ویلھے اپنے پتے دے خیال وچ ہنجو پندی
 رہندی ہئی۔ اونکوں اپنی ضد تے ڈاڑھا افسوس تھیا
 جو نہیں کیا کیتے۔ خواہ مخواہ ضد کر کے اپنا گھر اچار بیٹھی
 آں۔ بیشک او نانگ نا۔ پر میڈا تاں سہاگ ہا۔
 آخر اونکوں ہک نوکرانی آکھیا "بی بی جی! اوں پرانے
 کھولے وچ اپن نانگیں داسر وار رہندے تھیاں اوندی
 خدمت کرو۔ تھیاں تہا کوں تہا ڈاسا تھی مل دینے۔"

او ہر جمعرات کوں و پنج کے اُتھاں کھیر دے
 پیالے رکھن پے گئی۔ نانگ اندے ہن تے کھیر پیا ویندے
 بن۔ اوٹک تے ایہ سارا حال ڈیہدی رہندی ہی
 کچھ عرصے دے بعد وڈے نانگ آکھیا جیرھا ساڈی
 خدمت کریندا کھڑے ساڈے سامنے آوے تے منگے
 جو کجھ منگدے۔ او تریکت سامنے آئی تے آکھیس
 میڈا پے ولا ڈیو۔ نانگ آکھیا۔ اسے مشکل اسے
 ساکوں او وینہ سالان بعد ملیے۔ اسے آکھ کے لگا گیا
 بے نانگ دی اوندے کچھوں بگے گئے۔ او کھیر او لوہی
 رکھیندی رہی۔ آخر تک جمعرات او نانگ ولا آکھیا
 ساڈی خدمت کرن والا ساڈے کولھوں کجھ منگے۔
 اسان اوندہ احسان لہاؤن چاہندوں۔ او تریکت ول
 سامنے آئی تے ایسا سہاگ منگیس۔ اپی واری وڈے
 نانگ بیک سو پئے سو پئے نانگ دو ڈٹھا۔ تے
 او اوں ویلھے آدمی دی شکل ورتھ آگیا۔ شہزادی
 سناٹا گھدا تے دھرک کے گلکڑی پاتھن۔ تے
 اونکوں گھر گھن آئی۔ تے دل نال عہد کیتھن جو
 دل کہیں کال تے ضد نہ کر لیاں۔

لعل شہزادی واقصہ

ایک ڈیہاڑے ہک غریب موہاٹہ دریا وچ پری
 ودا چلیندا ماتے اونکوں پروں کولھوں ہک لعل تروا
 نظر آیا۔ اوں پری اڈا ہن پھیر کے لعل کوں پکڑ گھدا
 تے چنگے پیسے وصول کون واسطے اونکوں بادشاہ
 کوں گھن گیا۔ بادشاہ اونکوں ڈیکھ کے وڈا خوش
 گھیا۔ تے گھر گھن گیا۔ او موہاٹہ انعام دی انتظار وچ
 کھڑ گھیا۔ بادشاہ دیاں ہن ست زالاں۔ ہک
 آکھیا میکوں ڈیو۔ بی آکھیا میں گھنساں۔ بی آکھیا
 تساں اتوان لٹھیں وے میں گھنساں۔ بی آکھیا
 آلا ہا۔ سو سہی ڈاڈھی ہن۔ نہ نک نہ تاساں تے
 آدھی وچ بہساں۔ اسے لعل تاں میں گھنساں۔
 ایویں ست دیاں ست زالیں لعل دی خواہش کیتی
 بادشاہ ڈاڈھا پریشان گھیا۔ او باہر وول آیا تے
 موہاٹے کوں آکھیں۔ چھی لعل بے گھن آتاں انعام
 علسی نہ تاں تیرا ہاں بچہ گھائی وات ڈے ڈیساں

اوشو داکہن پے گیا۔ تے آکھیس "سائیں! میکون تاں
 اتقاتا" دریا وچوں بھاٹا۔ بادشاہ آکھے میں کجھ نہیں
 سندا۔ ہک مہینے دے وٹح چھی لعل پے آن ڈے۔
 اوشو دا چپ کر کے گھر دو ٹرپیا۔ تے ساری رات
 سوچیندا رہیا۔ آخر اوں فیصلہ کیتا جو لعل جیڈو
 لڑھکا اوندکا اڈا اپنی ونجاں پیا متاں کوئی پے
 اوندے پے ہون۔ او نجر کون اکھی کے دریا تے
 کنارے کنارے روانہ تھتی گیا۔ چار پنج ڈیاں دے
 سفر دے بعد اوہک بانج وٹح پہنچا اتھناں ڈھٹس ہک
 تریمت ہک درخت نال نہر دے کنارے پھٹی لڑکی
 کھڑی تھی۔ اونداسر کے نہ ہاتے اوندی کچی وچوں رت
 دیاں پھینگاں پیاں ڈھانڈیاں ہن۔ اتے جیڑھی پھینگ
 نہر دے پانی وٹح ڈھانڈی تھی لعل بن ویندی تھی او نہر
 دریا نال رلدی تھی ہی۔ اوں تکھٹیں تکھٹیں لعلیں
 دی گنڈھڑی بدھ گھدی۔ تے روانہ تھتیوں والا جو
 اوندے دل وٹح خیال آیا کیوں نہ اے راز بھٹی ونجاں
 اوہک درخت نال لک بیٹھاتے دیگر (عصر) دیکھے
 ہک دیکھ آگیا۔ اوہک درخت دے منڈھ وچوں
 اوں تریمت داسر کڈھیا۔ اوندے بت نال چمبار
 کے ہک منتر پڑھیس۔ تریمت جیندی تھتی گئی دیکھ
 اوندے نال گالھیں کیتیاں۔ او اے سارا کجھ لک کے

ڈیہا بیٹھا ہا۔ اوں دیہہ والا مشروئی پکا گھدا۔ جیرھے
 ویلھے دیہہ ولا اونکوں پٹھا لڑکا کے لگا گیا تاں اوں
 ہوں تریمت داسر لاتے اوہو مشر ٹھیا جیندے نال
 او جیندی تھی گئی۔ پہلے او اوں جوان کون ڈیہہ کے
 کھل پٹی تے پچھے رو پئی۔ اوں پچھیا کھلی کیوں ہین تے
 نہ ونڈی کیوں پئیں۔ اوں آکھئے کھلوات گالھوں ہاں
 جویں مدت دستہ اوجہ یک آدمی کوں ڈیہے۔ رنی این گالھوں
 ہاں جو دیہہ لیکو مار گھنسی۔ میں چھوٹی جھپیں ہم تے اسے
 دیہہ سویا منیکوں گنتھا وچا آئے ہن تاں منیکوں اپنا
 سب کچھ تھل گئے۔ اپنا ناں وی نہیں اندالے اوں آکھئے
 "میں دیہہ کوں مر لیاں" اوں آکھیا "اللہ تیکوں کا شہاد
 کرے"۔

بے ڈیہاڑے دیہہ آیا۔ اونکوں جیند کینس
 تے گالھیں کرن بگ پیا۔ او پچھو لگا لگا آیا تے
 مار لیس تلوار۔ دیہہ اتھائیں منویا گیا۔ تے او تریمن
 کوں گھن۔ لعیں دی گنڈھڑی چاتے گھر آگیا۔
 بادشاہ کوں گنڈھڑی لعیں دی ڈنٹس۔ اوں وچا
 انعام ڈوتا۔ تے اوں مہانے اوں تریمت نال
 شادی کر گھدی تے اوں نال لعل شہزادی
 رکھ ڈنٹس۔

5.

ہائیں کہتے

منظوم قصه
شتری قصه

جام چوہی واقصہ

بک با بادشاہ
 بھوٹیں دے ٹوٹے دا بادشاہ
 اوندے منہ و توح با دھاگہ
 یس چھکیا ، یس چھکیا
 بن گیا دروازہ
 وچوں نکھتی گوری گنوں
 اوں لہالی بھوسی
 وچوں نکھتا بہمن جوسی
 بہمن جوسی گھڑیے رکھے
 وچوں نکھتے گتے بے
 کتیاں بلیاں کیتی لڑائی
 جام چوہی چھڑاؤن آئی
 جام چوہی چھڑاؤن آئی
 شودی اپنی چند و سجاٹی

قصہ ست اپٹھا (۵۴)

قصہ گھٹاں ست اپٹھا
 بن بکریں قصا میں کوں گھٹھا
 چھپرتیں چڑھ پینہ و گھٹھا
 چھپرتیں و ہندی تڑے نہیں
 ڈو سکیاں ہیں تریجھی و ہندی نہیں
 جیرھی و ہندی نہیں
 اٹھاں بیٹھن تڑے کبھار
 ڈو اندھن تڑے کوں ڈوسدا نہیں
 جیرھے کوں ڈوسدا نہیں
 اوں بنا میں تڑے لوٹے
 دو کچے بن تریجھا سکدا نی
 جیرھا سکدا نہیں
 اونڈے و ہج پکا بن تڑے منگ
 ڈو بگدے نہیں تریجھا کچا اے
 جیرھا کچا اے

اونکوں کھاؤں ^{بہت} ترے چہریں
 ڈور جاے ^{بہت} ترے چہا کھا اے
 چیرھا کھا اے
 اوں کٹھی پکری
 چوڑی اوں - چوڑی اوں
 چوڑی اوں - چوڑی اوں
 باقی بھی پیچھے
 چھک وے چھک
 ٹیڈیاں پچھاں پھریاں رک

۷ اچھا

قصہ قصولی

قصہ قصولی
 مر گیا پولی
 پولی دی پان
 چا گیا درکھان
 درکھان دی ڈوہی
 چا گئی پھڑھولی
 پھڑھولی دا بھرت
 چا گیا جت
 جت دا ٹکڑ
 چا گیا ٹکڑ
 ٹکڑ دی وٹھ
 چا گیا رچھ
 رچھ دی تلی
 چا گئی بلی
 بلی دا ناں

چا گیا کاں
 کاں دا زیرا
 چا گیا گیرا
 گیرے دی ہتھی
 چا گیا گینھی
 گینھی دے پیرا
 دسین تھیون ہر
 قصہ گیا جھڑ
 اسان پے گھر

گکھ واقصہ

گکھ واقصہ سٹاواں

”نانا“ نہ کر گکھ واقصہ سٹاواں

”نہ نہ“ نہ کر گکھ واقصہ سٹاواں

”نہیں سٹاواں
”نہیں نہیں“ نہ کر گکھ واقصہ سٹاواں

[چپ]

”چپ چپ“ نہ پیرہ گکھ واقصہ سٹاواں
میڈی جان چھوڑ ورنج

”جان چھوڑ“ نہ کر گکھ واقصہ سٹاواں

[آخرتے بال بھڑ پوندن]

۱۔ بال لک تھی چپ کر کے بہہ ویندن

کال لالی واقعہ

ایک کان تے لالی فیصلہ کیا جو کھڑے رل تے زمین رباؤں
 تے ول ونڈ تے کھاسوں۔ پہلے بڑی سنیہا ایسے چنچیں نال زمین وچ ہل
 وٹائے۔ کان یہاں بنا یا جو اوندی چنچ بھج گئی اے۔ اولو مار کنیں
 بنوا آوے۔ ایسہ آکھ تے اڈر گیا۔ تے لالی کھٹیں زمین کوں
 بنایا۔ جیرھلے زمین بٹ گئی تاں لالی کان بڑو سنیہا پھیا۔ جو
 ”زمین بٹ گئی اے۔ آ۔ رباؤں۔ کان ول ولدا پھیا جو“ ٹھک
 ٹھک بنے چنچ تے ”ایم لالی ایم“ کچھ بڑی سنیہا لالی ول سنیہا
 پھیا ”فسل ر بھج گئی اے۔ آ۔ رل تے پانی بڑیوں۔ کان
 ول سنیہا پھیا“ ٹھک ٹھک بنے چنچ تے ”ایم لالی ایم“
 ول یک مدت بعد لالی سنیہا پھیا جو۔ آ۔ تے رھ کیوں“
 کان ول جواب ڈتا ”ٹھک ٹھک بنے چنچ تے ایم لالی ایم۔“
 ایندے بعد لالی رھ کپ تے یک چھوٹی کھوٹی وچ دانے بھر کھڑے
 تے وڈی کھوٹی گند۔ کج نال بھر ڈتس۔ تے کان کوں سب لیس
 آہن دانے دی کھوٹی چن۔ کان اڈر دا آیا۔ تے آتے وڈی کھوٹی
 تے بہر گیا اوندے بعد جیرھلے اوں کھوٹی کھوٹی تاں اوندے وچ
 گند نچا تاتے کان اپنی مفت خوری تے ڈاڈھا شرمسار مھیا۔

مانی بدھڑی واقصہ

ہک ہی مائی بدھڑی۔ او پھلے مہنواٹی ویندی ہی۔
 رہ دے وچ ہک جاتے مہنڈا آلیں تے پھلے و پھلے پئے۔ ہک
 مچھلا کاں چاکھدا۔ او ٹاہلی تیں و ہنخ پیٹھا۔ مائی بدھڑی کاں
 کوں آکھیا "کاں وے کاں میڈا مچھلا ولا ڈیندیں کے نہ" کاں
 آکھیا "نہ" مائی بدھڑی آکھیا۔ آکھاں ٹاہلی کوں تیکوں اوارے
 کاں جواب ڈتے "ہا" مائی بدھڑی ٹاہلی کوں آکھیا۔ ٹاہلی ٹری
 ٹاہلی توں کاں کوں اڈریندیں یا نہ۔ ٹاہلی آکھیا "نہ"۔ مائی
 بدھڑی آکھیا۔ و ہنخ آکھاں درکھاں کوں تیکوں کیے۔ ٹاہلی
 آکھیا "ہا"۔ مائی بدھڑی درکھاں کئے گئی تیں آکھیا درکھاں
 وے درکھاں توں ٹاہلی پکیندیں کے نہ۔ درکھاں آکھیا "نہ"
 مائی بدھڑی آکھیا۔ اچھا و ہنخ آکھاں خان کوں تیکوں لڈا وے
 درکھاں آکھیا "ہا"۔ مائی بدھڑی خان کئے گئی۔ تے آکھیس
 خان وے خان توں درکھاں کوں اکتوں لڈ ویندیں کے نہ۔
 خان آکھیا "نہ" مائی بدھڑی آکھیا اچھا تیں و ہنخ آکھاں بی بی
 کوں تیں کئے رے سے اوں آکھیا۔ مائی بدھڑی بی بی کوں آکھیا

بی بی ٹری بی بی توں اپنے خان کنے رسدیں کے نہ۔ بی بی جواب پڑتا
 نہ۔ مائی پڑھڑھی آکھیا تیں میں ورنج آکھاں چوہیں کوں تیرا
 دہلا کترن۔ بی بی آکھیا ما۔ مائی پڑھڑھی چوہیں کولھوں گئی تے
 آکھیا۔ چوہے وے چوہے تساں بی بی دا دہلا کترن دے
 وے کے نہ۔ چوہیں آکھیا نہ۔ مائی پڑھڑھی آکھیا اچھا
 ورنج آکھاں بلیں کوں۔ تہا کوں کھا ورن۔ چوہیں آکھیا ما
 مائی پڑھڑھی بلیں کوں آکھیا۔ بلیاں وے بلیاں تساں چوہیں
 کوں مریندیں وے کے نہ۔ بلیں آکھیا نہ۔ مائی پڑھڑھی
 آکھیا اچھا تیں میں ورنج آکھاں کتیں کوں تہا کوں چا ورنج بلیں
 آکھیا ما۔ مائی پڑھڑھی کتیں کوں آکھیا۔ کتے وے کتے
 تساں بلیں کوں چیندے وے کے نہ۔ کتیں جواب پڑتا نہ
 مائی پڑھڑھی آکھیا۔ اچھا تیں میں ورنج آکھاں ڈنڈیں کوں
 تہا کوں مارن۔ کتیں آکھیا ما۔ مائی پڑھڑھی ڈنڈیں کوں
 آکھیا۔ ڈنڈے وے ڈنڈے تساں کتیں کوں مریندے
 وے کے نہ۔ ڈنڈیں آکھیا نہ۔ مائی پڑھڑھی آکھیا۔ اچھا
 میں ورنج آکھاں بھاہ کوں تہا کوں سارے۔ ڈنڈیں آکھیا
 ما۔ مائی پڑھڑھی بھاہ کوں آکھیا بھاہ وے بھاہ توں ڈنڈیں
 کوں مریندیں کے نہ۔ بھاہ آکھیا نہ۔ مائی پڑھڑھی آکھیا
 ورنج آکھاں پانی کوں تیکوں و سارے۔ بھاہ آکھیا۔ ما
 مائی پڑھڑھی پانی کوں گئی تے آکھیا۔ پانی وے پانی توں
 بھاہ کوں و سمیندیں کے نہ بھاہ آکھیا نہ۔ مائی پڑھڑھی آکھیا

اچھا و بنخ آکھاں۔ ہاتھی کوں تیکوں پی ونجے۔ پانی آکھیا ہا
 مانی بڈھڑی ہاتھی کوں آکھیا۔ ہاتھی و سے ہاتھی توں پانی
 کو پندیں کے نہ۔ ہاتھی آکھیا نہ۔ مانی بڈھڑی آکھیا
 اچھا و بنخ آکھاں مچھر کوں تیبڈے کنیں و توح پہہ و بنجے
 ہاتھی آکھیا ہا۔ مانی بڈھڑی مچھر کوں آکھیا۔ مچھر و سے
 مچھر توں ہاتھی دے کنیں و توح پھندیں کے نہ۔ مچھر آکھیا
 ہا۔

مچھر ہاتھی دے کنیں و توح پہوں لگے تے ہاتھی
 آکھیا۔ مچھر و سے مچھر پیڈے کنیں و توح نہ پہہ۔ کنیں
 پانی پندیں ال۔ پانی آکھیا ہاتھی و سے ہاتھی میکوں نہ پی
 میں بجاہ و سہندی آں۔ بجاہ آکھیا میکوں نہ و سہا
 پی بڈھڑے سہندی آں۔ بڈھڑی آکھیا بجاہ توں ساکوں
 نہ ساڑ اسان گتیں کوں مر بندے سے ہیں۔ گتیں آکھیا ساکوں
 نہ مارو۔ اسان پلہی کوں چینیڈے سے ہیں۔ پلہی آکھیا ساکوں
 نہ چاؤ اسان چوہی کوں مر بندے سے ہیں۔ چوہی آکھیا
 ساکوں نہ مارو اسان لہا پی وا دہلا کتر بندے سے ہیں پی پی بی
 آکھیا پیڈا دہلا نہ کترو۔ پی خان کئے رسد ہی آں۔
 خان آکھیا توں میں کئے نہ رسس۔ میں ور کھان کو لہو پندیں
 ور کھان آکھیا تھان میکوں نہ لہو واؤ۔ میں ٹا لہی کوں
 کپندیں ال۔ ٹا لہی آکھیا توں میکوں نہ کپ میں کاں کوں
 اڈریندی ہی آں۔ کاں آکھیا میکوں نہ اڈارو۔ میں مانی
 بڈھڑی دا پھلا سندیں ال۔ اول پھلا سیٹیا۔ بڈھڑی چاتے دھڑک پی

شیخ چلی واقصہ

شیخ چلی بہک بڑھیاڑ سے کہیں کم کیتے شہر و نیندا پیا یا۔ راہ
 وچ رات پے گئی تے چوریں اونکوں پکڑ گھدا۔ اول کو لھوں ہک روپے
 یا۔ اووی گھس گھدے تے۔ شیخ چلی آکھیا۔ تھانیاں کتھانیاں ویندے پے
 دے۔ چوریں آکھیا۔ چوری کرنٹ۔ "میکوں دسی نال گھدی جھو۔ چوری
 آکھیا گھن تال جھو پمہ کوئی ہے۔ و تونی نہ کریں۔ جیندے نال اساتے
 ساریں کوں پکڑوا ڈویں۔ شیخ چلی آکھیا۔ واہ میں دسی پیو ڈاڑے کوں
 چور آں۔ پھر۔ اونال تھیا۔ چوریں دکا نال بھنیاں تے روپے پے
 پختوں نے پے شیخ چلی واری ہر جا تو بہا بہک شے پھیندا گیا۔ بہک کان
 تو گھڑے بی تھو تھو کھل۔ بی تو پھی واپنروٹا۔ ہی تو دول بہ چور روپے
 چاتی و دے ہن تے شیخ چلی اسے نشین۔ ویندیں ویندیں اکو بہک پراٹا
 تے وڈا مکان آگیا۔ او اوڈے وچ چوری و مال و تڈا وٹ کیتے
 اوڈے بہک کرے۔ پچ پمہ گئے۔ اوڈاں دیجے واکمان یا۔ اتو دیجہ
 وی آگیا۔ آدم کو آدم بو آکھدا آیا۔ پھرے کرے وچ او پٹھے ہن اوڈے
 نال واکے کرے وچ آکے دیجے آکھیا تم کوں؟ شیخ چلی آکھیا تم کوں؟
 اول آکھیا میں راخص۔ شیخ چلی آکھیا میں راخص و امیر باخص!

ادوں آکھیا "مقابلہ کھی و سچے" شیخ چلی آکھیا کھپوں نہ۔ تو پھلے سیکوں اپنا
 رنڈ مار میں تیکوں اپنا رنڈ سر لیبیاں۔ دیکھ مار یا اپنا رنڈ شیخ چلی کون
 وٹے والی کار بگا۔ اوں گلہ جاتے دیکھ کون رنڈ کیتا۔ گلہ رانڈا
 منہ و لہو رنڈ رگھداتے دھرک پیا کون کون کر نیدا۔ دیکھ آکھیا۔
 مانہ۔ ایذا اے جیہ رنڈ اے۔ اے واقعی سر باشتن اے
 ول دیکھ اننگوں چونڈھی پانی تے شیخ چلی نر گلہ مار یا اوندی کنڈھ
 دیکھ دھا دھا کیتے۔ دیکھ اونگوں اپنی ٹھک مار تے شیخ
 چلی جیہ دا پھر وٹا جوڑتے اونڈے سر وٹج گھاہ کیتا جینڈ
 تال اونڈا سر بار پیا بگا۔ دیکھ آکھیا۔ مانہ۔ اے
 کوئی گھراڑی بلا اے۔ دیکھ تان کبھن پیے بگا۔ ول
 شیخ چلی دول چاتے و چاون شروع کر بٹھا۔

ڈھیاں رگ رگ رگ

ڈھیاں رگ رگ رگ

دیکھ کہہ اہیں دول دی الا سٹی نہ مانی تے و بجن بڑے
 اوننگوں ترا پڑ۔ ترا پڑ۔ ترا پڑ۔ دیکھ کون دھر کڈا دیکھ
 تے سارے چور کھل کنوں و لہیے پیے ہن۔

انھیں شیخ چلی کو در سیمہ سارے روپے بڑتے
 تے شیخ چلی گھرو روانہ کھتی پیا۔
 قصہ بگیا جھر

تے اسان پیہ گھر

سادیاں مطبوعات

- ۱- کالے روتہ چینی برف اقبال سوکڑی قیمت ۸ روپے
- ۲- سرائیکی کی پہلی کتاب ابن قیصر قیمت ۳ روپے
- ۳- اکھ ٹان اعجاز ڈیروی قیمت ۲ روپے
- ۴- سرائیکی لوک قصے اشرف بزدار قیمت ۳ روپے
- ۵- سرائیکی زبان کا قاعدہ عہد اسلام رسولپوری قیمت ۱ روپے
- ۶- ہنجوں دے ہار اقبال سوکڑی ڈوجھا ایڈیشن قیمت ۱۰ روپے
- ۷- سرائیکی زبان کے بارے میں سوال و جواب عہد اسلام رسولپوری

انڈس پبلیکیشنز - دیرہ غازی خان